

Nelaimes gadījumu novēršana būvniecības sektorā

Eiropas Savienībā būvniecība ir sektors ar vislielāko nelaimes gadījumu risku ⁽¹⁾, ik gadus būvniecībā iet bojā vairāk nekā 1300 darbinieku. Visā pasaulē būvniecības strādniekiem pastāv trīs reizes lielāks risks iet bojā un divreiz lielāks risks gūt savainojumus nekā citu profesiju strādniekiem. Ēo nelaimes gadījumu izmaksas ir milzīgas gan cilvēkam, gan darba devējam, gan arī sabiedrībai. Tās var sasniegt vērā ņemamu līgumcenas daļu.

Vairāk nekā 99% būvniecības firmu Eiropā ir mazie un vidējie uzņēmumi (MVU). MVU visvairāk skar nelaimes gadījumi. Ēajā ziņā lapā ietvertie ieteikumi attiecas uz visu lielumu uzņēmumiem.

Pienākumi

Klientu, projektu uzraudzītāju, darba devēju, individuālo būvuzņēmēju, pašnodarbināto personu pienākums ir rūpēties par drošību. Eiropas Direktīvās ⁽²⁾ noteiktās prasības ietver:

- Darba drošības un veselības aizsardzības ieviešanu, sākot ar plānošanas stadiju un visa būvniecības procesa gaitā. Ir jākoordinē visu plānošanā un būvdarbu izpildē iesaistīto pušu darbs
- Jātagādā drošas darba iekārtas (tas attiecas uz piemērotību, atlasī, drošības iezīmēm, drošu izmantošanu, apmācību un atlasī, apskati un apkopi)
- Jānodrošina drošības un/vai veselības aizsardzības zīmes, ja no draudiem nevar izvairīties vai tos mazināt ar profilakses pasākumiem.
- Jānodrošina individuālie aizsardzības līdzekļi (īveres, drošības jostas, acu un elpošanas ceļu aizsardzība, droši apavi utt.), kas atbilst attiecīgajam riskiem, un ja tos nevar novērst ar citiem līdzekļiem.
- Jārūpējas par drošu darba vidi un apstākļiem būvniecības darbiniekiem, piem., pieejamību, drošiem pārvietošanās maršrutiem
- Jāievieco vispārīgi pamati darba drošības un veselības aizsardzības vadībai, tai skaitā: risku novērtējums un novēršana; prioritātes piešķiršana kolektīviem pasākumiem risku novēršanai; konsultācijas ar darbiniekiem, informācijas un apmācības sniegšana; drošības jautājumu koordinēšana ar būvuzņēmējiem

Direktīvās noteiktās minimālās prasības ir ieviestas nacionālajā likumdošanā, kur var tikt iekāutas arī vcl papildus prasības.

Darbinieku pienākums ir aktīvi atbalstīt darbadevēju veiktos preventīvos pasākumus, ieviecot norādījumus saskaņā ar saņemto apmācību.

Konsultācijas ar darbspēku ir obligāta prasība. Viņu zināšanas palīdz nodrošināt to, ka apdraudējumi tiek pareizi noteikti, un ka tiek ieviesti piemēroti risinājumi.

Nelaimes gadījumu novēršana - Risku novērtējums

Būvniecības darbā ir daudz apdraudējumu. Taču ir daudz "labās prakses", ko var viegli izmantot nelaimes gadījumu novēršanai. Pirmais solis ir veikt atbilstošu un pienācīgu potenciālo risku novērtējumu.

Lai patiesi samazinātu darbinieku un citu personu (tai skaitā būvlaukuma apmeklētāju, garāmgājēju) pakļaušanu kaitējumam, riska novērtējumā jāņem vērā visi riski apdraudējumi. Raugieties, lai viena riska mazināšana neizraisītu cita riska palielināšanos.

Jānosaka visi apdraudējumi, arī tie, kas rodas darba procesu un citu faktoru, piem., būvlaukuma izkārtojuma, rezultātā. Tam seko iesaistīto risku apjoma novērtējums, ieviecot esošos drošības pasākumus. Vai pietiekami daudz drošības pasākumu ir veikts vai vcl kas ir darāms? Riska novērtējuma rezultāti palīdzēs izvēlēties vispiemērotākos labas prakses pasākumus, kas būtu ieviešami ⁽³⁾.

Praktiskā profilakse

Galveno apdraudējumu vidū ir darbs augstumā, rakšanas darbi un kravu pārvietošana. Prioritāte jāpiešķir pasākumiem, kas novērs vai samazina apdraudējumu jau tā pirmsākumos un nodrošina aizsardzību. Individuāla aizsardzība, tāda kā aizsardzības līdzekļi, izmantojama, ja riskus nevar tālāk samazināt ar citiem līdzekļiem.

Līdztekus vispārīgam riska novērtējumam ir nepieciešams nepārtraukts monitoring un regulāras pārbaudes.

Darbs augstumā

Kritieni no augstuma ir visplašāk izplatītais ievainojumu un nāves gadījumu cēlonis būvniecībā. Cēloņu vidū ir: darbs uz sastatņēm vai platformas bez aizsargmargām, vai bez pareizi nostiprinātas drošības jostas; trausli jumti un kāpnes, kas ir sliktā stāvoklī, nepareizi novietotas un nostiprinātas.

Viss būvniecības process ir jāplāno tā, lai līdz minimumam samazinātu kritienu risku. Projekta izstrādes stadijā var plānot aizsardzību pret kritieniem. Risku var mazināt, piestiprinot īpaši sagatavotas aizsargmargas, vai visbeidzot, ja risks vcl joprojām pastāv, sagādājot drošības jostas.

INRS - Yves COUSSON

⁽¹⁾ The State of Occupational Safety and Health in the European Union – Pilotētājums. 2000. Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra. ISBN 92-828-9272-7.

⁽²⁾ <http://europe.osha.eu.int/legislation/nodrošina> saites uz ES likumdošanu, sīkāku informāciju par Komisijas norādēm MVU un par riska novērtējumu un būvniecību, kā arī dalībvalstu mājas lapām, kur atrodama nacionālā likumdošana Direktīvu un vadlīniju ieviešanai. Skatīt it īpaši Pagaidu vai mobilo būvlaukumu direktīvu.

⁽³⁾ Aģentūras mājas lapa sniedz arī būvniecību saistītu informāciju <http://europe.osha.eu.int/good practice/sector/construction/>

Rakšanas darbi

Pirms uzsākat jebkādas rakšanas darbus, apsveriet visus potenciālos apdraudējumus - tai skaitā tranšeju iegruvumu, cilvēku un transporta līdzekļu iekrišanu bedrēs un tuvājo čukļu apdraudēšanu. Tad veiciet atbilstošus drošības pasākumus. Nosakiet un iezīmējiet visus darbus pazemē un veiciet pasākumus, lai no tiem izvairītos; raugieties, lai būvlaukumā būtu pietiekami daudz atbalsta materiāla, ka ir droša metode balstu ielikšanai un noņemšanai. Izlemiet, ar kādu materiālu strādāsiet, un kādas iekārtas būs vajadzīgas. Raugieties, lai iekārtas tiktu piegādātas laikā, un lai darbu vieta būtu tām sagatavota.

Ikdienas pārbaudes nepieciešamas, lai pārliecinātos, ka nepieciešamie drošības pasākumi tiek veikti. Vai rakšanas darbu vietā ir droša pieeja un izeja? Vai ir noņņemumi, lai novērstu cilvēku kritienus? Vai materiāli, izraktā zeme un iekārtas atrodas pienācīgā attālumā no malas?

Kravu pārvietošana

Plānojiet līdz minimumam samazināt materiālu pārvietošanu un drošu darbu ar materiāliem. Raugieties, lai iekārtas uzstāda un ar tām strādā apmācīti un pieredzējuši darbinieki.

Iekārtas ir regulāri jāpārbauda, jātestē un jāapskata kompetentai personai. Koordinējiet darbību būvlaukumā - piem., neļaujiet celšanas operācijās iesaistītajiem darbiniekiem apdraudēt citus darbiniekus vai otrādi. Ja nevar izvairīties no roku darba, organizējiet uzdevumus, lai samazinātu ādu operāciju skaitu un attālumu. Apmāciet darbiniekus izvairīties no riskiem un izmantot darba tehniku.

Visas pacelšanas operācijas ar pārvietojamo celtni ir jāplāno un jāveic kompetentiem cilvēkiem. Vadītājam ir jābūt skaidrai redzamībai, bet celtnim jāatrodas uz līdznes zemes un drošā attālumā no rakšanas darbu vietas un elektrības pārvadu līnijām.

Vispārīgā vietas apkope un droša pieeja

Svarīgs ir vispārīgais būvlaukuma iekārtojums un kārtība. Piem., raugieties, lai būtu droša pieeja (ceļi, ejas, kāpnes, sastatnes) visām darba vietām bez šķēršļiem; ka materiāli tiek droši glabāti; caurumi ir iepogoti vai aplāti un skaidri iezīmēti; ka ir veikti atbilstoši pasākumi atkritumu savākšanai un aizvešanai; ka ir pietiekams apgaismojums.

Apmācība un informācija

Darbiniekiem ir jāizprot riski, to sekas un drošības pasākumi, kas tiem jāveic, lai darbotos droši. Apmācība jāsaista ar reālām situācijām, piem., sastaptajām problēmām, kas bija nepareizi, un kā izvairīties no tādu gadījumu atkārtošanās. Ietveriet riskus, preventīvos pasākumus, ārkārtas gadījumu procedūras, ar ziņošanu saistītās problēmas, individuālos aizsardzības līdzekļus, darba iekārtas utt.

Plānojiet atkārtotu apmācību. Apmācībai jābalstās uz labu saskarsmi. Veselības un drošības jautājumu apspriešanai, informācijas sniegšanai jākiūst par kolektīva sanāksmju sastāvdaļu.

Individuālie aizsardzības līdzekļi

Individuālie aizsardzības līdzekļi ir jāizmanto vienmēr, kad tie ir nepieciešami būvlaukumos. Tiem ir jābūt ērtiem, labi

uzturēti, un tie nedrīkst izraisīt citu risku palielināšanos. Ir nepieciešama apmācība šo līdzekļu izmantošanā. Aizsardzības līdzekļi ietver - īveres, ja pastāv kritiņu priekšmetu risks vai arī cilvēks var sasist galvu; piemērotus apavus - ar purngalu un pazoles aizsardzību un nodrošinājumu pret slidēšanu; aizsargapģērbs - piem., sliekšņu laika apstākļiem vai labi pamanāms, lai darbiniekus var vieglāk ieraudzīt, piemēram, transporta līdzekļu operatori.

Kontrolesaraksts: Sastatnes un kāpnes

- Vai drošības nolūkiem ir izvēlētas vispiemērotākās iekārtas, tai skaitā pieejas un evakuācijas vajadzībām?
- Vai kāpnes tiek izmantotas vienīgi tad, ja citu iekārtu izmantošana nav lietderīga īsā laika posmā un zemā riska dēļ?
- Vai sastatnes ir uzceltas uz stingra pamata?
- Vai visas aizsargmargas ir novietotas pareizā augstumā?
- Vai pietiek dēļu darba platformai?
- Vai dēļi ir nostiprināti?
- Vai kāds no sastatņu nostiprinājumiem ir noņemts?
- Vai kāpnes ir visdrošākā un labākā metode darbam?
- Vai kāpnes ir labā stāvoklī veicamā darba veidam un augstumam?
- Vai kāpnes var novietot, lai novērstu svēršanos uz vienu pusi?
- Vai kāpnes to augšgalā un apakšā var nobloķēt?
- Vai pamatnes virsma ir stingra un līdzena?

Ja uz kādu no jautājumiem atbilde ir 'Nē', preventīvi pasākumi ir nepieciešami vēl pirms darba uzsākšanas. Tie ietver:

- Atveru, tādu kā caurumi grīdās, norobežošana ar drošām barjerām (piem., aizsargmargām un kāju listēm) vai pārsegumu. Nostipriniet pārsegumu vai iezīmējiet vietu ar brīdinājuma zīmi.
- Visu sastatņu elementu drošības pārbaude pirms uzstādīšanas darbu uzsākšanas
- Kāpņu pārbaude pirms kāpšanas, lai pārliecinātos, ka tās ir labā stāvoklī un stingri nostiprinātas
- Kritiena pārtveršanas iekārtu izmantošana darbā uz sastatņiem, it īpaši pirms aizsargmargu un kāju listu uzstādīšanas, kā arī pārliecināšanās, ka drošības jostu saites ir piestiprinātas stingrai struktūrai un tiek attiecīgi izmantotas
- Iekārtas vai materiāli netiek mesti uz zemāku līmeni, uz zemi vai uz drošības tīkliem

Cita informācija / Atsauces

Vairāk informācijas par labas darba drošības vadības praksi var rast Aģentūras mājas lapā <http://osha.eu.int>. Visas Aģentūras publikācijas var nokopēt bez maksas. 'Ar darbu saistītu nelaimes gadījumu novēršana' ir tēma Eiropas Nedēļai drošībai un veselībai darbā, kuru dalībvalstis organizēja 2001. gada oktobrī, vairāk informācijas ir sniegts <http://osha.eu.int/ew2001/>. Aģentūras mājas lapa ir saistīta ar dalībvalstu mājas lapām, kur atrodama nacionālā likumdošana un norādes būvniecības jomā: <http://ie.osha.eu.int/> Īrijai <http://uk.osha.eu.int/> Apvienotajai Karalistei